

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi
poli in velja za celo leto 3 gld., za pol
leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 14. V Mariboru 20. julija 1875. Letnik III.

„Pripovedi iz zgodovine Štajerske,“*)

za narodne učilnice od Fr. Krones-a so pred nekoliko dnevi zagledale beli dan kot drugi, nekoliko predelan natis, in visoko ministerstvo prosvete in bogočastja je je zopet odobrilo.**)

Pisatelju je namen, da bi se s tem prama učiteljem izrazil o obzorišči, katero ga je mej spisovanjem tote knjižice vodilo in katero bi on rad videl pri učiteljih pri njeni uporabi v učilnici.

Pisatelju je pred očmi kot smoter njegovega dela čitanki narodne učilnice primerna pripoved tehtnih momentov podati. Elementarnemu poduku tako malo koristi suh pragmatičen načert deželne pripovedi, kolikor debela knjiga zblojenih pravljic, katere so brez pravega naraščanja druga za drugo. Na malo listih naj se nahajajo glavni momenti domačega zgodovinskega življenja, njih pripovedanje naj je živo in nazorno, ter naj goji učencu um in čut. Ves zaderžaj naj je strogo izvesten, detci umljiv in ničesar naj ne obsega, česar ne bi mogla mladež prebavljati, kar je mlademu čutu zoperno. Takošna knjižica naj bi pa ne samo podučevala, nego jedro dajala za pravo uporabljivo berilo. To počenje pak nikakor nej lehka zadača; to ve, i pedagogikar i pedagog. Pa tudi pisatelju je bilo jasno, da more on toto zadačo poleg svojega najboljšega namena le nekoliko, nepopolno rešiti.

Knjižica se deli v 7 oddelkov ali baš toliko pripovedij. Perviodsek ima „starodavnost — Kelte in Rimljane — preseljevanje narodov;“ drugi razpravlja „ime Štajerske, zadnjega Travngavca, Babenbergovca Leopolda V.“ Tretji govori o „Habsburgovcih

*) Ta članek smo posneli iz „P. Z.“ zato, ker imamo te „pripovedi“ zdaj tudi v slovenskem jeziku in kar velja o rabi nemške knjige, velja tudi o slovenski. Ured.

**) 32 strani, mala osminka, cena 8 novčičev.

na Štajerskem“, četvrti o „starih mestih in gradovih po Štajerskem, o taborih in Gradci v srednjem veku“. Petemu se predmet: „cerkvene stavbe v srednjem veku, — spominska podoba na graške stolne cerkvi in deželne nadloge po Štajerskem“, šestemu pa je zadača staro plemenstvo po Štajerskem, dočim pripoveduje sedmi in ujedno zadnji o „nadvojvodi Ivanu“.

Na 1. pogled se moreda marsikomu zdi ta sestava jako slobodna in pomanjkljiva. Pred vsem se utegne marsikedo čuditi, ko je vsej štajerskej zgodovini v razpravi edini nadvojvoda Ivan. Poznavalec domače zgodovine, kateri je ujedno takodjer učitelj, in ne prezira, ko je bilo pisatelju paziti, da mu ne zraste predebelo delo, pisatelju rad priznava pravi namen totega skromnega obsega. To je posledek zrelega premisleka. Štajerska zgodovina od 18. veka daje baš momente, ki so v obče jasne samo godnejšemu razumu, z druge strani pa mlademu čutu ne dajo primerne hrane, na pr.: kmetski boji, politični prepiri raznih stanov proti deželno-kneževskim principom, verske homatije, reformacija in proti reformacije, zadnje terganje turških vojsk in boji, kateri so vso Avstrijo zadeli, ko ste bili v laseh Avstrija in Francija. Nadvojvoda Ivan pak je najpopularniji lik novodobne Štajerske, v njem se koncentruje njeno domače življenje, on je še nov spomin naše generacije. Osnutek njegovega življenja je torej hvaležnejši za učilnico, nego katero drugo novo zgodovinsko gradivo. Sicer bi se utegnilo ugovarjati proti četvertemu in 5. odseku. Marsikater učitelj bi utegnil želeči, ko naj bi se nahajalo namesti starih mest in gradov, taborov, kakor tudi namesti cerkvenih stavb srednjega veka, na pr.: kakovo biografično gradivo. Ne gledeč na to ipak, da so spoznali strokovniki baš toti odsek za dobro, rad bi bil pisatelj za njih skupno korist v narodni učilnici določen porok. Mestjanstvo minolosti kot podlaga sedanjosti, okrog starih grajskih stavb domače dežele kot priče utihnih vekov in rodbin, o katerih uže nej ni duha ni sluha, naj so detei tako znani, kakor srednjeveško cerkveno stavbarstvo, kojega častitljive spominke še dandanes videva učenec. Dotično znanje se kaže sebičnejše, nego cela versta drugih historičnih dat, koje so prečesto zgolj stvar golega spomina. Z druge strani ne manjka kjižici najbitstvenejših biografičnih momentov srednjeveške epohe naše deželne zgodovine. O zadnjem Travengavci, Friederiku Prepirljivem iz Babenberške hiše, o Otokarji, Rudolfu., vojvodi Ernsti Železnem, Ulrihu Lichtenšteinskem, Ulrihu II., zadnjem Celjanu, in o Baumkirchnerji se toliko govori, kolikor baš dovoljuje tesni obseg spomenite knjižice. Strokovniki in učitelji mogó pač odobravati, ko je vse odpalo, kar nej strogo zgodovinskega, kakor historične basni, na pr.: pripovedka vespernega zvončka Baumkirchnarjevega, o naskoku gradu po kr. Matiji Ogerskem z anekdoto kamenega psa vred, historijca o premaganji mesta,

Gradca po Turcih itd. Kajti taka poročila spadajo v knjižico narodnih pravljic.

Pisatelj hoče tudi utemeljiti nekatere premembe 2. natisa. Na 6. in 7. strani je narodno preseljevanje jačje označeno, kakor tudi nemško naseljevanje. Na 10. str. se jasnejše razlaga veršenje travengavskega gospodstva. Na 14. str. se vidi, ko je bilo gospodstvo Otokarja II. štajerskemu plemstvu in stanovstvu, ne pa kmetu in pa mestjanu sovražno. Na 17. str. je prvotno jestvo deželnih mest jasnejše. Na 24. str. odpada razlaganje o starih dinastičnih familijah na skupno koristnejše razlaganje stanovalstva in srednjeveškega kmetskega prebivalstva, kakor misli pisatelj. Na 25. str. izostajajo imena nekaterih družbin, ki so menje znana v izročilih; nasprotno pak se več pozornosti obrača na Vildonce, Herberštanjce in Egenbergarje.

O rabi knjižice v šoli še nekoliko. Kakor je uže bilo povedano, naj spremlja čitanko višjih razredov ter se naj tudi kakor berilo obdelava. Pisatelj se je potrudil, da ugaja predmetu in šolskemu smotru ter prosto, nazorno in živo razlaga. Da se mu je to posrečilo, priterjajo razumni učitelji. Tedaj ponuja oblika pripovedij porablljivo gradivo. Pa tudi obseg daje dosti vodil učitelju, da pročitano razlaga in dopolnjuje. Baš oni odseki, kateri so na 1. pogled najtežji, 4. in 5. mogó najživejši probitek detei vezati, ako učitelj temu dodaje svoje betvice, učence opominja na stare gradove, na razvaline v bližini, na monumentalne cerkvene stavbe opozoruje, nekoliko o starem vitežtvu in o staviteljnem obertniji srednje dobe itd. podučuje. Učenca nej mogoče zadostó rano privedi do žive skupnosti minolosti in sedanjosti, kakor tudi do zgodovinske krajevne znanosti ožje domovine. Vsekako se to zgodi le po priličnih pripovedih. Posebno pripraven zato je tudi 6. odsek, v katerem se govori o starih rodbinah te dežele in 3 živenski osnutki: Ulrich Lichtensteinski, poslednji Celjan in Baumkirchner dajo prav zanimivo in popularno gradivo. Poslednja pripoved „nadvojvoda Ivan“, daje priliko spominjati se obče koristnih deželnih zavodov, društev itd., na drugej strani pa francoskih invazij Štajerske.

Učitelj ima torej tvarino za čitanje in pojasnovanje raznih dogodkov. On naj ukaže često opetno pripovedovati in naj se ne boji truda, da pripravi razum učencem. — Tudi zemljevid — kakor jako prosto je izdelan — in statistično-historične notice nejsó nepotrebna dodaja. One uterjajo važne date v učenčevem glavi.

In tako naj je gorko priporočena knjižica v 2. natisu učiteljem naše dežele. Pisatelj ne precenjuje svojega podatka; pa tudi ne želi, da bi ga kedo premalo cenil, in z ničemer se mu ne bode bolje ustrezalo, nego prijazno kritikovanje od poklicane stranke.

F. Kronos.

Rečna obravnava berilnega spisa „Goreča voda.“

(Drugo berilo; št. 29. Po Fr. V. A. M. spis. M. N.)

(Dalje.)

Ako košček živega apna v kos platna (papirja) zavijemo in nekaj tednov tako pustimo, postane platno (papir) tako trohljivo, da se lahko scefra in še celo samo od sebe razpade. „Apno ga je prejedlo“, pravimo navadno. — Kako je tó? — Ali je beseda „prejesti“ tukaj v navadnem pomenu razumeti, morda v pomenu „miš je platno prejedla?“ — Ne! to se tako godi: Žgano apno ima, kakor vémo, lastnost, z vodo se združiti, kjer koli jo najde. Ne odvzame tedaj samo zraku mokroto, ampak vsem telesninam, s katerimi pride v dotiko. — Ima li platno vodo v sebi? — Da, v mali meri ima vsaka telesnina nekaj mokrote v sebi, in ni ga telesa v podnebnem zraku popolnoma suhega; razun tega ima platno še tudi bistvene dele vode (kislec in vodeneec) v sebi, katere dele živo apno na se vzame, da se z vodo — iz teh delov narejeno — združi. Kakor hitro pa platno bistvene dele zgubi, ne more več platno biti (tako kakor noža brez rezala ni); postane trohljivo in kaže se razjedeno. Platno je organična tvarina. Ne pa samo platno, ampak vse organske tvarine imajo bistvene dele v sebi; iz tega sledi, da živo apno organske tvarine pokonča. Takó pokonča človeško in živalsko kožo, pa tudi rastlinske tvarine. Poškodovanje zdrave kože z apnom se po bolečinah čuti; poškodovani del nas peče — skli. Zategadel pravimo, da živo apno razjeda. Tega se lahko prepričamo, ako nekaj apna z vodo pomočimo in med perstmi zdrobimo; koža postane spolzla, kar izvira od pokončauja zgornje kože, ki pa je neobčutljiva. Ako držimo živo apno na tak način še dalje med perstmi, bode tudi žlezno kožo ali mrežo poškodovalo, kar bi nas pa močno peklo. Zavoljo te razjedavne lastnosti se živo apno imenuje tudi razjedavno apno. Radi te lastnosti tudi strojarji živinske kože z živim apnom potrošajo, da se vsled tega laže dlaka odstrani.

Mislite pa zopet na dečka, o katerem sem vam pravil, da je živo apno za telovnik utaknil in v vodo padel! Kaj se mu je razun tega, da ga je apno silno žgalo, še zgodilo? — Gotovo mu je apno, ko se je gasilo, obleko prejedlo in kožo hudo razjedlo. Bilo je res tako. Ko je malopridnež kričal: „Pomagajte! pomagajte! gorim, gorim!“ so ljudje mislili, da jih ima za norca, ker merzla voda ne gori. Posrečilo se je še dečku vendar, da se ves prestrašen in spehan na breg priplazi, kjer na pol mertev obleži. In ko njegov tovarš še z nekterimi so-

sedi k njemu pride, so videli, da nij bila samo obleka, ampak tudi koža od živega apna razjedena.

Ali ta deček zasluži, da ga pomiljujemo? — Zakaj pa ne? — Brez ozira na to, da je slabo ravnal, bil je tudi neveden in nepreviden. — Zakaj je bil neveden? — Ker ni vedel, katere lastnosti živo apno ima. Zakaj ni vedel? — Ou v teh ni bil podučen. Misliti moramo, da je bil len obiskovalec šole. Kdor se v mladosti ničesar ne uči, ostane neveden; kdor se že v otročjih letih ne vadi dobro delati, ta bo redko kedaj dober človek. Zakaj je bil nepreviden? — Ker ni premislil, katere nasledke bi znalo njegovo ravnanje imeti.

Nadejam se od vas, da ne bodete nikoli ničesar vzeli, kar ni vaše; pa tudi tačas né, ko bi kak kos lastnega živega apna imeli, ne boste tako ravnali, kakor oni fantalin. Ta je bil neveden in nepreviden. — Ali ste vi sedaj tudi še o apnu nevedni? Kaj veste o žganem apnu? (Da se z vodo združuje, kjer koli jo najde in da se pri tem združenju mokro ugreje; živo apno pokonča organske tvarine.) Deček je bil nepreviden. Bode te vi tudi tako ravnali? — Otroci! podučeni ste sicer o apnu in njegovih lastnostih; toda nahaja se še tudi veliko drugih telesnin, ktere bi vam lahko ravno tako in še boljše škodljive bile. — Ali vse te tudi poznate? — Nikoli se ne smete nobene stvari dotikati, ako njenih lastnosti in učinkov ne poznate; tako se bode te najlaže škode varovali.

(Konec prihodnjich.)

O prirodi sploh.

(1. maja 1875 pri učiteljskem shodu na Vidmu govoril J. P.)

(Konec.)

Ne samo po svetu, tudi med našimi štirimi stenami je tolikanj prikazni. Ogenj v peči gloda drva, spreminja jih v pepel, segreva pa nam izbo. Voda, ovači mirna, se na ognju vznemiri, ter vre in se meče po loncu. Skozi šipe nam šine svetloba in v zercalu zagledamo svojo podobo. Skozi očala vidimo stvari povekšane in ako potegnemo po strani z lokom, zaslišimo zvok.

Stvari tedaj ne manjka, kakor tudi prikazni ne, da si pregromno število jih je in naš duh bi se zmešal pri tej neizrečeni množiči. Vseh naenkrat zapopasti ne moremo, tedaj je potrebno, da jih uredimo v verste.

Že pred smo šlisali, da se priroda razodeva v stvareh in prikaznih, tedaj si najboljše celo skupino znanja prirode delimo na dva poglobitna oddelka, to je I. na znanost stvari in II. znanost prikazni.

Vzemimo si kamen, kreda, kos žvepla, premoga ali prsti. Te stvari so med seboj različne, vendar v tem jednake, da vsaka ima za-se skozi in skozi isto tvarino.

Glejte, zdaj pa zdrobim ta kos krede. Imam zdaj takaj mnogo koscev, ki so enake tvarine, le različne podobe in velikosti. Ker je v teh majhnih kosih ravno ista kreda in nič drugega, tedaj nam kaže tudi ta majhni košček krede vse njene lastnosti ravno tako, kakor ogromne grude, ki cele gore napolnjujejo.

Ravno isto velja tudi pri kamenu, pri premogu, pri žveplu, pri prsti i. t. d.

Stvari tedaj, ki so enakošne tvarine, in na katerih se ne razločijo posebni deli za posebne namene, imenujemo rudnine in prirodopisje, ki se z njimi peča, rudninoslovje ali mineralogijo. —

Vse drugače je pri drevesu, pri stebelu, pri kakšem cvetu, listu ali celo pri korenini. Iz koliko različnih delov obstoji vsako drevo, in ti deli imajo vsak svoj poseben namen, n. pr. korenine se močno primejo zemlje in iz nje vlečejo sok. Iz korenin se vzdiguje deblo ali steblo, kot močen steber, ki se v veje in vejice razdeli in zadnjih se drži listje, rastlinske pločice, cvetje in sad. Vzemimo drevesu listje ali korenine, usahnilo nam bo. Po posamesnih delih, kakor po samem listju, sadju, cvetju se ne more soditi, kakošno je bilo drevo, ako ga pred nismo poznali. Ako pa še pogledamo v notranje drevesne korenine, v debela, liste, posebno skozi dobro očalo, videli bi, da se gibljejo sokovi gor in dol in da se tekočine iz njih spuhte ali pa iz zemlje ali zraka jemljejo živež.

Od zunaj pa ne zapazimo nikakoršnega premaknjenja. Sicer jih veter maha ali rastline ostanejo le vedno na ednem in istem prstoru, dokler jih ne presadimo.

Stvari tedaj, ki imajo dele posebnih podob za posebne namene, ki se pa svojevoljno gibati ne morejo, imenujemo rastline, njih znanost rastlinoslovje.

So še pa take stvari, ki kakor rastline niso iz enake tvarine, ter imajo kakor rastline posebne in različne dele za posebne opravke in v katerih se zapazi tudi neko notranjo gibanje; te stvari pa vendar ne zovemo rastline. Od rastlin se ločijo v tem, da se lahko svojevoljno premakujejo, to je gibajo, pa ne samo svoje ude, timveč lahko zapuščajo svojevoljno svoj prejšnji prostor ter se premakujejo na drugega.

Stvari, ki imajo posebne dele posebnih podob za posebne opravke, in ki se zamorejo po svojej volji gibati, imenujejo se živali.

Rudnine so tedaj skozi in skozi enako sestavljene, rastline in živali pa različno.

Posebni deli za posebne opravke pri rastlinah in živalih zovejo se organi in skupna delavnost vseh organov življenje,

zato se tudi rastline in živali zovejo žive stvari, nasproti ne živim rudninam.

Tudi znanost prikazni se deli na tri glavne skupine. Ako vdarim s kladvom ob zvon ali kupico ali ako potegnem z lokom ob napeto struno, čujem zvok. Steklo v lečo brušeno nam kaže povečšano vsako stvar in ravno tista leča zamore solučne žarke vjeti, na enem mestu zbrati in tako zažgati gorljive stvari. Ako vzdignem knjigo ter jo v zraku prepustim samej sebi, pade. Kadar streljamo z lokom, podelimo pušici gib in veliko hitrost; voda se spremeni pri ognju v par, in kadar se par ohladi, spremeni se spet v vodo.

Tukaj imamo mnogo prikazni: zvok, povečavo, zažig, pad, gib in izparivanje.

Vse te prikazni so jako različne, vendar imajo vse nekaj skupnega, namreč to, da se bistno nobena teh stvari ne spremeni, na katerih te prikazni vidimo, ali s katerimi smo prikazni vzročili.

Doneči zvon in zvoneča struna, padajoča knjiga, vnetilo steklo se ne spremeni. Prikazni brez bitne spremembe pri tem vdeleženi stvari imenujemo fizikalne prikazni in znanost o njih fiziko.

Ako pa zažgem ogel ali les, izginete obe reči ter ste se spremenili v celo drugačna telesa, ki nimajo prejšnjih lastnosti več. Ako zmešamo kremen in pepeliko, ter obe trupli dolgo in močno žgemo dobimo prezorno steko. Kdo bi iskal v tem novem truplu kremen in pepeliko. Ako bi djali žveplo in živo srebro v ponev ter oboje skup greli, izginilo bi rumeno žveplo pa tudi živo srebro, in dobili bi rudeči cinober. In koliko bi se dalo takih prikazni naštetih.

Prikazni z bitno premembo pri tem vdeželenih stvari imenujejo se kemijske prikazni in znanost o njih kemija.

Dalje bi še imeli opazovati rast stvari, gibanje raznih tekočin v njihovej notrini, užitje in poraba živeža, to so prikazni življenja, ktere se le gode na živih stvareh, tedaj le na rastlinah in živalih. Imenujemo jih fiziologijske prikazni in znanost o njih fiziologija.

Dopisi.

Iz Kranjske goré. Na poziv predsednika, v katerim je udom okraj učit. društva natanko razložil, kaj so društva, kaki namen imajo in kako naj bi posebno v sedanji dobi skerbeli, da napreduje národna ljudska šola, sešlo se je 20. maja t. l. v Begunjah kljub slabemu vremenu 10 udov. S kratkim nagovorom prične predsednik ob 10. uri zborovanje. Prebral in poterdil se je zadnji zapisnik.

Preden se je prešlo k prvi točki dnevnega reda, sporoča predsednik o delovanji društvenem, kakor sledi:

- a) Odposlala se je g. Mihaelu Žolgaju, c. kr. profesorju v Celji, častna diploma;
- b) ta velečastiti gospod daroval je na korist društva znesek 6 fl., za kateri dar se predsednik v imenu društva iskreno zahvačuje;
- c) omislila sta se društveni pečat in spominjska knjiga;
- d) pristopila sta k društvu gg.: A. Padar iz Radoljice in A. Bernard iz Zaspega. — O 1. točki: o telovaji govoril je g. Kovšca izverstno in umévno. To, kar je razlagal, je tudi dejansko kazal. Pos uževal se je g. Zima-tove knjige, katero je za to tudi gorko priporočeval; tudi je omenil telovadne knjige „Sokolovega društva“, ktera naj bi se s poprej omenjeno združeno rabila.

O 2. točki: o zemljepisji razlagal je na kratko g. Zupan prav dobro.

Pri 3. točki: povoljni nasveti sprejela sta se sledeča:

- a) Pri vsakem zborovanji naj se volita dva uda kot poročevalca in sicer eden za „Laibacher Schulzeitung“ in eden za „Slovenskega učitelja“ ali pa „Tovariša“. —
- b) Kdor hoče pri zboru kaj govoriti, naj vsaj osem dni pred zborovanjem predsedniku poroča o referatu; ta ima nalogo, da potem izbere za prihodnji zbor iz njemu došlih referatov dva raznega zadržaja. —

Med zborovanjem nas je počastil g. okrajni nadzornik Silvester Keše s svojo nazočnostjo. Prihodnje zborovanje bode 5. avgusta t. l. v Kranjski gori. Na dnevni red se stavi: 1) Kako zamore učitelj pospeševati šolsko obiskovanje? (Poročevalec Fr. Stojec); 2) Gozdoreja in gozdovarstvo; (poročevalec g. Padar); 3) povoljni nasveti. Ob $\frac{3}{4}$ uri je bilo zborovanje končano. Med tem se je pa tudi želodec oglasil in svoje tirjal. Šli smo tedaj med živahnimi pogovori k obče prijaznemu g. Šturmu v Poliče, da bi se zopet pokrepčali. Med obedom poprimo besedo Stojec, ter še enkrat tovariše svoje po daljšem govoru pozivlja, naj se zavedo svojega težavnega posla, naj složno, pogumno in neutrujeno delujó za lastni napredek, kakor za napredek narodne ljudske šole; naj pokažó očitno svetu, da so zvesti sinovi majke slave, da so v spolnovanji svojih dolžnosti vestni učitelji, da so vredni kot taki imenovani biti. Presvitlemu cesarju se je trikratna „slava“ zaklicala. Tudi smo se, kolikor je bilo mogoče, s petjem kratkočasili. Pozno v mraku nas je zopet klicalo zopet domu, ter smo se v nadi, da se 5. avg. zopet veseli in zdravi vidimo, eden od drugega prijazno sešli.

Fr. St.

Iz Starega terga na Notranjskem. Pri nas smo osnovali kmetijsko napredovalno šolo po izgledu ljutomerske. Nadejali smo se, da bodejo kmetje to šolo dobro obiskovali, ker lahko vidó, da jim je koristna, kajti učili bi se sadjarstva, poljarstva, čebelarstva in družih kmetom koristnih rečij. Naša dolina itak nejma prihodnosti, če se ljudje ne poprimó sadjarstva, čebelarstva, živinarstva, kacega rokodelstva, kajti dolina je užo itak preobljudena in polje jedva donášo po 35%. Pervo nedeljo jih je prišlo vendar v šolo do 20 mož. A drugo nedeljo jih je bilo uže manje. Kaj je slabemu obiskanju uzrok, mi nej znano baš pozitivno, a mislim pa, da deloma mlačnost povzročuje slabo obiskovanje, deloma pa nepriličen čas

poduka (od 3.—5. ure popold.) Vsekako bomo skušali temu v okom prijeti in s počerkom novega šolskega leta uredimo poduk zjutraj od 8.—10. ure.

Naš krajni š. svet je vpisal našo šolo v društvo „Narodna šola“, z letnim doneskom 5 fl. A za ta denar smo dobili raznega blaga v vrednosti do 15 fl. To je gotovo veliko. Kaj takega naj bi storili tudi drugi kr. š. svetje in bi s tem preskrbeli domačo šolo in tudi podpirali narodno društvo „Narodna šola“. Naš kr. š. svet bodé tudi našo šolo v „Slovensko matico“ vpisal in šolarskvo bukvarno uredil. Izvestno hvaležno delo in posnemanja vredno. Le naprej!

Janko Žirovnik.

Dostavek. Tudi v Črnomelji napreduje naši gg. tovariši v korist naroda, kakor v Starem tergi, kar nas jako veseli. Gosp. Žirovnika in Šetino naj bi posnemalo mnogo kranjskih učiteljev. To bi izvestno več koristilo, nego slepo nemškovanje prenuozih udanih mašin! Ured.

Iz Gradca 28. junija 1875. Na poziv dež. š. n. je prišel 8. m. m. čest. g. Miklošič, učitelj na c. kr. vadnici v Mariboru, ter predaval (od 8—12 t. m.) o načinu slovenskega poučevanja sploh, s posebnim ozirom na analitično-sintetično metodo čitanja, za kojoj ima uže dovoljno in lepga s velikoj marljivostjo nabranega gradiva; samo da ga skoro tiskom izda! Za njegov trud mu priserčna hvala od vseh nas ovde bivajočih Slovencev; slovenske ure, minovše v jegovem obližju (v nemškem Gradcu), bodo nam ostale uvek v radostnem spominu! Da nam zdravstvuje! —

5. 6. 8. in 9. t. m. veršili so se praktični izpiti. Od 21. do 28. t. m. smo imeli pismene radnje, in od 5—10 julija bodo ustmene skušnje. 36 rednih sl. (13 Slovencev) in 7 privatistov dela skušnje (skupaj 43.) — Prašanja za pismene radnje bila so sledeča:

Iz pädagogike (21 t. m.):

1) Welche Volks- und Bürgerschulkategorien kennt unser Schulgesetz und wie unterscheiden sie sich?

2) Komensky, eine biographische Skizze; derselben ist eine kurze Darstellung der deutschen Unterrichtsverhältnisse am Beginne des 17. Jahrh. vorzuschicken.

3) Über die Arten und die Übung des Gedächtnisses.

Iz nemščine (22. t. m.):

1) Über den Wert der Reisen für jeden Menschen, insbesondere für den Lehrer. —

2) Was lässt sich über die Anführungssätze sagen (Beispiele hiezu)?

3) Es ist der Inhalt von Göthes „Herman und Dorothea“ kurz anzugeben.

4) Gegen welche Regel fehlt ein Lehrer, welcher einem Schüler befehlt: „lese weiter“.

Iz računstva (23. t. m.):

1) Ein berliner Wechsel pr. 1728 Reichsmark fällig am 16. septb. wird am 14. Mai zum Course von 52½ (Gulden für 100 Mark) und 4¾% Bancdiscont verkauft; wie viel erhält der Verkäufer?

2) Folgende Division ist zu verrichten:

$$\left[\frac{(1^{1/2} \cdot 4^{-2} \cdot \sqrt[10]{2^3} \cdot \sqrt[3]{3^2})^5}{30 \sqrt[1/2]{}} \right]^2 \div \left[\frac{(8 \sqrt{5} \cdot \sqrt[4]{4^{21}} \cdot \sqrt{3})^2}{\sqrt[5]{(3^8 \cdot 4 \sqrt[2]{3} \cdot \sqrt[3]{3^4})^5}} \right]^{-2}$$

3) Eine gerade Linie von $47\frac{1}{4}$ M. Länge, ist um ein Stück zu verkürzen so, dass das aus diesem Stücke u. dem Reste construirte Rechteck $411 \cdot 125$ □ M. enthält?

4) Der Halbmesser der Grundfläche eines Kegels ist gleich 10 M., die Schiefe 20 M. Länge, Axe derselben bildet mit ihrer Projektion einen Neigungswinkel von $70^\circ 20'$; wie gros ist der Kubische Inhalt desselben?

Priródepis (24. t. m.):

1) Es ist die Honigsbiene zu beschreiben, und das wichtigste über deren Zucht anzugeben.

2) Es sind die Doldengewächse nach der analytischen Methode in einer Volksschule zu behandeln, und die wichtigsten Pflanzen dieser Familie zu beschreiben. —

3) Der Kalkstein ist mit Rücksicht auf seine fisikalischen, chemischen und naturhistorischen Eigenschaften in einer Volksschule zu behandeln.

Iz fizike (25. t. m.):

1) Es sollen die Krämer- Schnell- und Decimalwage zum Verständnis der Volksschüler gebracht werden.

2) Das Stereoskop ist zu beschreiben und der hiebei stattfindende Vorgang zu erklären.

3) Der Elektrofor und die Leydner-Flasche sind zu beschreiben und der Vorgang beim Experimentieren anzugeben.

Iz zemljepisja (26. t. m.):

1) Wie lässt sich im 1. und 2. Schuljahre der Volksschule durch den Anschauungs-Unterricht für die Geografie vorarbeiten, und inwiefern unterscheidet sich der geografische Theil des Anschauungs-Unterrichtes vom anschaulichen Unterrichte in der Geografie (Heimatskunde).

2) Zusammenfassende und vergleichende Wiederholung des Kapitels Flüsse (Begriff, Arten, Ursprung, Mündung, Delta, Seebildung, Veränderungen, Nutzen oder Schaden (alles durch passende Beispiele belegt).

3) Die Alpen, ihre Abtheilung nach der Länge und der Breite, eingehendere Besprechung der Österreichischen Alpen, ihre Hauptzüge, Spitzen, Längen- und Querthäler, ihre Ausläufer; (irgend ein Objekt daraus ist in Form eines geografischen Bildes eingehend zu schildern).

Iz zgodovine (28. t. m.):

1) Über den Zweck des geschichtlichen Unterrichtes in der Volkssch.

2) Perikles, ein biografisches Bild für die oberen Klassen einer mehrklassigen Volksschule.

3) Die Neugründung der Ostmark und die Entstehung der Steiermark sind gemeinverständlich zu erzählen.

4) Welcher Unterschied besteht zwischen Gesetz und Verordnung und wie kommt in Österreich ein Gesetz zu Stande?

Na Jezerih, 8. junija 1875. Gotovo vsak učitelj misli in si beli glavo s tem, da bi izumel sredstvo, po katerem bi se redno šolsko obiskovanje ustanovilo. Če se kateremu to posreči, gotovo ne bo prosil za privilegij svoje iznajdbe, temuž zatrobil bo med učiteljski svet in mu publiciral ekstrakt svojega uma; in če je ta čudni mož slovenski učitelj, gotovo bo prvi kot častni ud „Slov. učit. društva paradiral.“

Nekoliko tacih sredstev, po katerih se šolsko obiskovanje zboljša, nam je naznanil uže „Slov. Učit.“ Ali se ta sredstva upeljati dadó, je pa drugo vprašanje. Ne vem, ali mi mora šolski sluga 30 ali še več otrok, katerim je šola deveta briga in ki celo uro ali še dalje od šole bivajo, jutri v šolo pripeljati? In če jutri pridejo, ali ne bodo po jutranjem zopet izostali? Po drugih krajih je pa tudi ljudstvo tako surovo, da bi za slugo ne bilo varno iti starišev za njihovo deco tibrjat. Potem pa vprašam, koliko šol li je po kmetih, ki imajo svoje sluge?

Drugo sredstvo, katero je neki učitelj iz Koroškega v „Učitelju“ naznanil, namreč, da se šolo obiskajočim otrokom opoldan juha daje, še bi imelo pri nas manj uspeha. 2—300 otrok z juho nasititi, ni malenkost; in na take limanice še bi morali mi meso nositi, ker sicer bi ta poskus malo ali pa nič ne koristil. Vendar so pa tudi ta sredstva hvale vredna, ker se iz tega razvidi, da je dotičnim učiteljem in šolskim gosposkam, kateri se jih poslužujejo, za izobraženje in za razvitek občne blagosri mar. — Imamo pa tudi postavo, ki šolsko obiskovanje vreduje in po kateri so stariši primorani svojo deco v šolo pošiljati; kajti slabega šolskega obiskovanja so največ le stariši krivi. Nij mi razumljivo, zakaj okr. šolska svetovalstva za izverševanje te postave bolj ne skerbé, kajti nekoliko krajnih šolskih svetov stori za dobro šolsko obiskovanje malo, večina pa nič. Nekteri učitelji, pa tudi drugi veljavni možje ugovarjajo proti takemu posilstvu s tem, da pravijo: omika naj se ljudstvu ne vbija s pestjo v glavo. No, resnica je; z dobro besedo in s pripomočki, ki gredó do serca, se doseže več! To nam priča učenjak Sokrat, tudi Kristus, Pestaloci in veliko drugih praktičnih pedagogov. — „Le čakajmo in mučimo se; pred bodo naši lasje osivili, nego pridemo z vsemi mogočimi sredstvi do zaželjenega cilja v zadevi šolskega obiskovanja, bode mi morebiti kedo ugovarjal. — Vstrašiti se pa vendar ne smemo, akoravno so zapreke tako velike. — Kdor hoče, ta more! Uže v učiteljiščih smo se učili, naj se otroku zbuja ljubezen do šole in uka, naj bo učitelj ljubeznjiv in dober oče njegov, naj se trudi, da mu predstavlja prebavljivo in koristno hrano itd. Potem otroci sami svoje stariše prosijo, naj jih pusté v šolo, in tako terdoserčnih starišev ni ravno veliko, da bi odrekli prošnji svojih ljubljencev, če želé kaj dobrega in koristnega. — To je edini in najboljši pripomoček, s katerim se prepogosto izostajanje iz šole odstrani.

Tudi jaz sem se včasih, posebno pa v začetku svojega učiteljevanja posluževal nekega sredstva in še s precej dobrim vspehom. Zapiral sem

namreč otroke, ki so mi večkrat iz šole izostali, po šoli, kjer so se morali učiti in naloge izdelovati. Tega sredstva nočem dalje priporočevati, sodi naj ga vsaki sam. Na videz se je pa dopadlo nekterim starejšim in bolj iskušenim učiteljem, nego sem bil jaz, ter so se ga tudi posluževali.

Slabo šolsko obiskovanje je res največja zapraka do splošnega napredovanja naše mladine in najhujša umeta za učitelje; za njeno odstranjenje naj bi vsak, komur je za šolo mar, vse moč nاپenjál.

Franjo Jezerski.

iz Rajhenburga. Učiteljsko društvo za okraje: Kozíe, Sevnico in Brežice je ime o 8. julija v Brežicah šesti redni shod v letošnjem letu. Udeležilo se je tega 18 društvenikov in dobro došla gosta iz sosednje kronovine: učitelja g. Grčar in g. Pavčič. Zborovanji, koje se je ob 9 $\frac{1}{2}$ uri pričelo, predsedoval je okr. šols. nadzornik, g. Jamšek, in otvoril skupščino s prisrčnim pozdravom, na kar se je zapisnik zadnjega shoda prečítal in odobril. Na to objavlja predsednik:

a) C. k. statistična komisija je ukazala natančni popis vseh šol, in razposlala jo dotične pole. Kako se ta pola (B. Fragebogen) izpolni, se natančneje pokaže. Odposlale naj bi se izpolnjene do 24. julija na c. k. okr. nadzorništvo.

b) Slavni c. k. deželni šol. svet zahteva z ukazom od 19. maja, št. 2460, da se letne knjige (A. Jahrbücher), ktoré so se površno izpolnjevale, natančneje izpeljejo in do 10. augusta c. kr. okr. nadzorništvu pošljejo (ugodnejše do prihodnjega shoda).

c) Dopis slavnega c. k. dež. šol. sveta od 17. junija, št. 3281, opozoruje na prihodnjo kmetijsko razstavo v Slov. Bistrici, h kateri naj bi se na stroške kr. šols. svetov otroški šolski izdelki pošiljali.

Prostor za razstavljenе reči preskrbi komité.

O g. Weiss-ovih „Gehör und Stimmübungen“ se je komité, voljen pri zadnjem shodu, zadovoljno izrazil, zbor jih odobril in delavnemu g. Weiss-u priznanje izrekel. G. Poljanec: Ako nemški tekst ne ugaja, lahko ga posamezen po dotičnej pevskej meri s primernim slovenskim tekstom nadomesti.

Temu slede predavanja, in sicer je 1. prednášal g. Kunstič „o zgodovini Slovencev.“ Govoril je o Slovincih v boju z ljutim Turčinom. 2. G. Poljanec nadaljuje o prirodoznanstvu, navaja splošne telesne lastnosti, kakor: neprodornost, deljivost, luknjičavost i. t. d., razjasnuje je po navadnih prikaznih, katerih je mnogo navedel, nekaj tudi na pripravah pokazal. 3. G. Ornik je iz „geometrije“ telesa in njih razprostiranja praktično obravnaval, s čemur si je občno pozornost pridobil in slušalcem jako vstrezal. 4. O vinoreji (g. Kokot) preloži se za prihodnjič.

Med predlogi društvenikov so bili tudi sledeči:

G. Poljanec: a) Naj bi se vpeljale pisanke s slovenskimi napisí, ki se dobivajo pri brežkom bukvovezu Dragotinu Haman-u. Po predlogu predsednika se pa voli komité, obstoječ iz brežkih g. učiteljev, ki naj bi te pisanke po tvarini in obliki pregledal in pri prihodnjem zboru poročal. Sklene se, da se vpeljejo v vse tri okraje, ako bi vstrezale.

b) Priporočá učiteljem i šolski mladini „Pripovesti iz zgodovine Štajer-

ske.“ Po mnogih ugovorih ostalo je pri tem, da bi naj omenjene knjižice le učiteljem in ne šolski mladini služile.*)

G. Jarc prigovarja iz dobrih vzrokov, naj bi mnogobrojno k „narodnoj šoli“ pristopili, ter jo priporočali tudi kr. in okr. šols. svetom, ki imajo za siromaške otroke skrbeti.

Državnega poslanca, g. Viljem Pfeiferja pristop k našemu društvu kot podporni ud se z „živio“-klici sprejme.

Po dolgej debati o določbah za prihodnji shod sklene se zborovanje. V Holinger-jevem vrtu smo skupno obedovali. Nič ni opoviralo zabave, ki je bila brez vsacega posiljenja. Vsa čast gledé zabave tudi g. gostoma od desnega savskega brega! Pevski kor je bil sicer majhen, pa vendar so se vbirali glasovi pri znanih melodijah domačih pesmi. V podučevalnem kot v zabavnem delu bila je naloga shoda sijajno izvršena, in to naj že spodbuja in vabi k obilnej udeležitvi prihodnjega shoda, ki bo dne 4. avgusta na Vidmu.

Dnevni red: 1. Poročilo, oziroma mnenje o Ed. Musil-jevih pisan-
kah (g. Jamšek **). 2. O prirodoznanstvu nadaljuje (g. Poljanec). 3. O geometriji praktično (nadaljuje g. Ornik). 4. O vinoreji (dalje g. Kokot).

Matko, perovodja.

Iz Šmarija. „Dragi kolega! ne bo ti žal, ako prideš enkrat v Žusem“, rekel mi je moj prijatelj pred enim mesecem. Naše društvo je 1. julija tam zborovalo, bila je tedaj lepa priložnost in šel sem. — Poljali smo se po velikej cesti mimo sv. Petra nad Pristovo do našega cilja. Pot je daljša, nego sem si mislil in kateri jo pozna, bo gotovo ostal doma, če se za zборе učit. društev nenavadno ne zanima. Akoravno sem imel veselo spremstvo, se mi je vendar obraz večkrat nenadoma tako spremenil, da je bilo poznati, da ne poslušam burk, ki se tirajo okrog mene. In kaj bi ne! le glej tam kmeta kako žalostno ogleduje svoje od toče vničeno polje, drugi pa vozi in spravlja zemljo na njivo, katero mu je povodenj razplavila. Žalostno je videti, če narava svoje tvorbe zopet razdere, a žalostneje še je, ako človek elementom gladi pot. — Od Žusma proti severovshodu se vleče precej sterm hrib, kateremu se pozna, da je bil pred nekoliko leti še obrasten s hosto, a neusmiljena sekira ga je daleč na dolgo in široko oropala njegove strehe. Da bi se bilo mlado drevje zopet zasadilo, ni poznati; stoji le nekoliko germičkov. A to ni čuda, vsaj se ljudstvo še za sadjerejo bolj ne briga. Celo pot sem iskal verte in štel sadno drevje, a rezultat mojega opazovanja je bil žalosten. Kedo je tedaj kriv na slabem materijalnem stanju našega kmeta? Če si sam ne

*) Zakaj pa šolski mladini ne?! Vsaj so baš tej namenjene; vsaj je nemška ta knjižica mnogo razširjena med nemško štajersko mladino, kajti pisana je od strokovnjaka in od vlade odobrena. — Slovenska pre-
stava pa tudi ne more slaba biti, kajti rokopis je pregledal in odobril vse-
učeliščini profesor slovenščine, učeni g. dr. Krek. Ur.

**) Po našem mnenji so nove pisanke (slovenske) Winiker-jeve primernejše za slovenske šole in boljšega papirja, nego Musil-ove; sicer je učiteljem svobodno, da morejo po obstoječih ukazih vpeljati v šolo katere koli. Tode pa g. Musil ni bil pripravljen, da bi bil svojim pisan-
kam slovenske napise preskrbel, kar smo mu mi predlagali. Ur.

pomaga, mu tudi Bog ne more pomoči!*) Šole so v celem našem okraju slabo obiskovane, akoravno je toti okraj med vsemi na Štirnem najbolj obljuden. Največi vzrok temu so slaba pota, posebno po zimi, potem pa revščina. Ali mora ktera postava kmeta siliti, da v takih slučajih pošilja svojo deco v šolo? In ravno pri nas je ljudstvo naj bolj uka potrebno.

Lastnik žusemskih steklarnic nam je pripravil sobo, v kateri smo zborovali. Udov se je manj sešlo, kakor pri prejšnjih zborih. Na dnevnem redu so stali sledeči predmeti: 1) sadjereja, 2) realije v narodnih šolah in pripomočki slovenskega učitelja za predavanje realističnih predmetov, 3) kaj je krivo, da so šole tako slabo obiskovane in kako se more redno šolske obiskovanje doseči, 4) tlakomer.

S kratkim nagovorom predsednik navzoče ude prijazno pozdravi. O sadjereji je govoril učitelj Kristan in o realijah naš predsednik. Govorov nečem kritikovati, a dovoljite mi, da navedem besede govornika o realijah. Rekel je: „Slovenski učitelji nismo tako srečni, kakor naši sosedje. Mi nimamo tako bogate literature, kakor drugi narodi. Naše šolske bukve so slabe, da se Bogu usmili in o pripomočkih za realistične predmete še ziniti ne smemo, ker jih nimamo. Na tem smo pa krivi največ sami, ker pisatelje in založnike premalo podpiramo. L. 1872 je izdal ljutomerski nadučitelj, g. J. Lapajne geometrijo za ljudske šole in ne vem, ali založnik ni imel zgube. Koga bomo v takih slučajih dobili za založnika naših knjig in kedo jih bo pisal in zakaj? Pa vendar se je g. Lapajne zopet potrudil ter predstavil: Krones-ove „pripovedi iz zgodovine Štajerske“; Netoliczkovo „malo fiziko za narodne šole“ in „prirodopis s podobam“, spisal isti pisatelj. Pervi dve knjižici sti uže tiskani, pa za koga? Za nas narodne učitelje! Gotovo nas je moral pisatelj pri nemških založnikih hvaliti, da se štejemo slovenski učitelji med napredne in da živo podpiramo izdelke na polju domače šolske literature.***) Toti dve knjižici sti v originalu za narodne šole dovoljeni in upamo, da bote tudi v prestavi. Znano je, da pripomočnih knjižic v naše šole vpeljati ne smemo, a proti postavi ne bomo grešili, ako jih našej deci, pa tudi ljudstvu privatno priporočamo. Kolege! iskažimo se, da nam je za napredek narodnega šolstva mar, ne dajmo se osramotiti in ne pustimo založnika na cedilu, temuč naročimo si koliko največ iztisov: „Male fizike in Pripovedi iz zgodovine Štajerske“. Predlog so vsi udje živo podpirali in predsednik naj naroči Male fizike 100 in Pripovedi iz zgodovine Štajerske 100 iztisov.***)

Zadnja dva predmeta sta se odložila za prihodnji zbor.

Po končanem zborovanju smo si ogledali sloveče žusemske steklarnice. Žusemski stari grad, (nekdaj lovski grad celjskih grofov, sedaj podertina) smo gledali le od daleč, ker nam je manjkalo časa, da bi ga od bliže pogledali. Proti domu smo se peljali nad sv. Jurij, da smo vidli še tudi tiste kraje in solnce je stalo vže na malih krilah, ko smo se ločili.

*) Poduká mu manjka.

**) Istina.

***) Verlo dobro; na ta način bomo napredovali in si pridobili tudi spoštovanje tujcev, kateri so nas do sedaj za omiko nesposobne imeli.

Slovstvo.

(Na znanje.) Nekaj prijateljev slovenske mladine je izreklo željo, naj bi se gledališke igrice v posebnih knjižicah izdajale na svitlo, ker bi jo potem potu slovenska mladina laže in hitreje dobila v roke. Mi od serca radi ustrezemo tej želji ter smo v ta namen za poskušnjo dali v posebnej knjižici ponatisniti gledališko igro „Star vojak in njegova rejenka“, posl. Barbka Höchtel-nova. Ako se knjižica razproda, hočemo takoj nadaljevati in v malo letih bode imela naša slovenska mladina lepo zbirko gledaliških iger, kar bode gotovo vesel napredek v našem domačem slovstvu. Zatorej prosimo vse rodoljube in prijatelje slovenske mladine in domačega slovstva, da bi širili in priporočevali posamezne zvezke naših gledaliških iger za slovensko mladino. Pervi zvezek se dobiva pri „Vertčevem“ uredništvu in stoji 20 kr., po pošti poslan 2 kr. več. Ivan Tomšič, urednik in založnik „Vertca“; špitalske ulice hiš. št. 273. Dostavek vredništa. Gg. učiteljem živo priporočamo, da podpirajo izdavanje teh iger, katere s posebnim vspehom pri šolskih veselicah porabiti morejo.

(O pisankah s slovenskimi napisi), kateri se pri Winiker-ju v Bernu dobivajo, hočemo gg. učiteljem, katere jih bodo v šole vpeljali, (kar naj pač storé), to-le razjasniti. Pisanki 1.) in 2.) se rabite za lepopisje v katerem koli razredu, zato ste široko načertani, kar je potrebno zato, da dela otrok velike, razločne in pravilne čerke, ter jih prav med seboj veže. Pisanki 3.) in 4.) ste namenjeni v prvi verti za pravopisje, prav za prav za prepisovanje otrokom 2. oddelka 1. razreda in 1. oddelka pa tudi 2. oddelka 2. razreda. Ti pisanki ste ozko dvojnato načertani, kajti otroci omenjenih stopinj naj se baš v take prepisovati vadijo kar največ pravopis pospešuje. V lepopisnih pisankah se prepisovanje prepočasni verši, ker morajo otroci prevelike čerke delati, v navadnih diktandah pa še taki začetniki pregerdo pišejo in si s tem pokvarijo še ono, kar jim učitelj pri lepopisji razlaga. Za take učence je torej 3. in 4. pisanko priporočevati. 5.) pisanka je taka, kakoršne so navadne „diktande“ in 6.) je računska pisanka s kvadrati. (Kedar nam bo čas in prostor v listu dopuščal spregovorimo še obširno o lepopisji, kateri predmet se baje le preveč poveršno po naših šolah obravnava).

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“). V sled sklepa odboroje seje 17. maja t. l. vzbijo se p. n. učiteljska društva po slovenskem Štajerji, zlasti pa č. gg. udje našega društva, da nasvetujejo vprašanja za občni zbor, ki bode 5. oktobra v Celji. Vprašanja za dnevni red bode izmed nasvetovanih predskupščina odločila. Tudi se prosijo tisti gg. učitelji peveci, ki se bodo občnega zbora udeleževali in pri petji sodelovati izvolili, da to naznanijo g. Škofluku, nadučitelju na Vranskem s tem dostavkom, kateri glas pojo; to poslednje velja sicer le onim, kateri se popred vaditi hočejo, da se jim pošljejo.

(V Mari boru) bode na vinorejski šoli pa 2. do 28. avgusta vinorejski tečaj za 20 učiteljev, 13 spodnje-štajerskih in 7 kranjskih. Teoretični poduk bode od 9. do 11. in od 2. do 4. Razen tega bode praktično razkazovanje. Udeleženi učitelji, katere (v vinskih okrajih) okrajni šolski svet

nasvetnje, dobé 2 gld. na dan in stroške za potovanje poverjene. Tako je poročal „Narod“.

(Na Primorskem) bodo letos 1. deželne učiteljske konference, in sicer v Gorici 12. in v Poreču 4. oktobra. Ž njimi bodo zvezane precejšnje razstave učil. O njih osnovah prinesemo prihodnjič (za danes ni bilo prostora) obširni nam poslani poduk.

(Iz Ljutomera). Naše okrajno učiteljsko društvo je imelo 1. julija občini zbor. Navzočih je bilo malo učiteljev, in to iz različnih vzrokov, opravičenih in neopravičenih, ako tako reči smemo. Govoril je samo g. Pernišek o vinarstvu (analiziral je kemično vino). Druga govora sta izostala; eden zavoljo bolehnosti referenta, eden zavoljo pomanjkanje časa. V odbor so se prejšnji gospodi volili. G. Pernišek je naredil 7. t. m. na učiteljski v Zagrebu izpit iz hervaškega jezika. G. Lapajne je nekoliko bolehal, kar si štejem v dolžnost naznanjati udom „Učit. društva za spodnji Štajer“, da je s tem kako zaostalo delo tega društva opravičeno.

(Iz Gradca) se nam poroča: Izmed novo izšolajočih se učit. pripravnikov v Gradci imenovani so, kolikor mi je dosedaj znano, sledeči: Ivan Adamič, podučitelj v Jarenini; Tone Brezovnik, zač. učitelj v Framu; Maks Kos, zač. učitelj v Selnici (Zelnitz); Dragotin Fluhar, zač. učitelj v Št. Jur v Slov. Goricah; Ivan Vočaj, zač. učitelj k sv. Antonu pri Selnici; France Vrečko, podučitelj v Petrovce pri Celji in France Žolgar, podučitelj pri sv. Jurju pod Rifnikom. —

(Za absolvirane učiteljske kandidate) in druge učitelje. V Ljutomeru ste še izpraznjeni 2 podučiteljski službi. Učitelji s pričevalom učiteljske sposobnosti imajo 560 gld. plače, brez tega spričevala pa samo 420 gld. remuneracije. Za podučevanje v petji se daje 50 gld. doklade.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba pri Veliki nedelji (okraj ormužki, 2 razr. š.), s 550 gld. na kr. š. svet do 15. avg. (prošnje se štilizirajo na dež. š. svet.)

Na Kranjskem: Na dvorazrednih ljudskih šolah v Kerškem, Ratečah, Kostanjevici učit. služba l. p. 500 gld. in v Leskovcu pri Kerškem učit. služba l. p. 450 gld. in prosto stanovanje. Na trirazredni ljudski šoli v Mokronogu dvoje učit. služb l. p. 500 gld. oziroma 450 gld. Prošnje do 24. julija 1875. Razen druge učiteljske službe v Mokronogu se morejo povsod vmetiti učiteljice. Prošnje dotičnim okrajnim šolskim svetom. Na ljudski šoli na Verhniki druga učit. služba l. p. 450 gld. vnovič. Prošnje v 6 tednih pri krajnem šolskem svetu na Verhniki. Na enorazredni lj. šoli v Čemšniku učit. služba z. l. p. 500 in s prostim stanovanjem. Prošnje do 15. avg. pri krajnem šol. svetu v Čemšniku (p. Trojane).

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Voglar, def. podučitelj v Brežicah; g. Domijan Serajnik, (iz Koroškega), učitelj v Jurklostru; G. A. Divjak, pisar v Celji, zač. poduč. pri Novi cerkvi; gospa Frančiška Žolnar, učiteljica ročnih del v Vojniku.

Na Kranjskem: G. France Kalan, zač. učit. v Čemšniku, pride na Prečino pri Novem mestu. G. Jakob Petrič, bivši učitelj v Stijaku je postal začasni učitelj v Grahovem, g. Josip Benedek, nadučitelj, in g. Ivan Juvanec, učitelj v Planini sta terdno postavljena. G. J. Golmajer, podučitelj v Žabnici na Koroškem, je za učitelja na Fužinah (Weissenfels) za terdno postavljen.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.